

СТАТИСТИЧНЕ ОЦІНЮВАННЯ ВАРТОСТІ ПЕРЕБУВАННЯ В КОЛЕКТИВНИХ ЗАСОБАХ РОЗМІЩЕННЯ УКРАЇНИ

Пасєка І. С.¹, Милашко О. Г.²

¹ – студент, кафедра статистики,

² – канд. екон. наук, доцент, кафедра статистики
Одеський національний економічний університет, м. Одеса

АНОТАЦІЇ

Пасєка І. С., Милашко О. Г. Статистичне оцінювання вартості перебування в колективних засобах розміщення України. Розглянуто проблеми статистичного вивчення сфери туризму в Україні. Висвітлено поняття «колективні засоби розміщення» та їх види. Проаналізовано динаміку, а також абсолютний і відносний вплив факторів на загальну вартість перебування осіб в колективних засобах розміщення.

Ключові слова: туризм, колективні засоби розміщення, вартість перебування.

Пасєка И. С., Мылашко О. Г. Статистическое оценивание стоимости пребывания в коллективных средствах размещения Украины. Рассмотрены проблемы статистического изучения сферы туризма в Украине. Освещены понятие «коллективные средства размещения» и их виды. Проанализирована динамика, а также абсолютный и относительный влияние факторов на общую стоимость пребывания лиц в коллективных средствах размещения.

Ключевые слова: туризм, коллективные средства размещения, стоимость пребывания.

Paseka I. S., Mylashko O. G. Statistical estimation of the cost of stay in collective accommodation facilities in Ukraine. The problems of the statistical study of the tourism industry in Ukraine. When covering the concept of "accommodation facilities" and their views. The dynamics, as well as absolute and relative influence of factors on the total cost of stay of persons in collective accommodation facilities.

Keywords: tourism, accommodation facilities, the cost of your stay.

ПОСИЛАННЯ НА РЕСУРС

Пасєка, І. С. Статистичне оцінювання вартості перебування в колективних засобах розміщення України [Текст] / І. С. Пасєка, О. Г. Милашко // Статистика – інструмент соціально-економічних досліджень : матер. конф. — Одеса, ОНЕУ. — С. 26 – 31.

Сучасна індустрія туризму - одна з найбільш швидко прогресуючих галузей світового господарства, яку можна розглядати і як самостійний вид економічної діяльності, і як міжгалузевий комплекс. На сьогоднішній день дослідження туристичної сфери в Україні є досить актуальним, адже

її внесок у ВВП країни становить майже 3%. Тому питання статистичного обліку та аналізу є одними з центральних у вивченні сфери туризму.

Метою даного дослідження є аналіз вартості перебування в колективних засобах розміщування. Для досягнення мети ставляться такі завдання:

- 1) висвітлити поняття «засоби розміщування» в сфері туризму;
- 2) ознайомитися з видами засобів розміщування;
- 3) визначити основні характеристики фінансово-господарської діяльності колективних засобів розміщування;
- 4) проаналізувати загальну вартість перебування розміщених у закладах осіб на основі трьохфакторної індексної моделі;
- 5) розрахувати абсолютний і відносний вплив факторів на загальну вартість перебування розміщених осіб у закладах України.

Важливим елементом будь-якої подорожі є розміщення туристів. Термін «розміщення» передбачає забезпечення принаймні місцями для ночівлі та санітарно-технічними зручностями [4]. Послуга з тимчасового розміщування – це діяльність виконавця з надання місця для ночівлі та санітарно-технічних зручностей споживачу [4]. Відповідну послугу надають засоби розміщування. Засоби розміщування займають особливе місце в сфері туризму. Обсяг туристичних потоків і, таким чином, надходження від туризму залежать, перш за все, від обсягу цієї сфери діяльності та якості наданих послуг.

Відповідно до міжнародної класифікації засоби розміщування поділяють на дві групи: колективні та індивідуальні. Колективний засіб розміщування (КЗР) – це засіб розміщування, в якому надають місце для ночівлі в кімнаті чи іншому приміщенні, де кількість місць повинна перевищувати певний мінімум для груп осіб, більших, ніж одна сім'я, а всі місця підлягають єдиному керівництву й оплаті відповідно до встановлених цін [4]. Індивідуальний засіб розміщування – це засіб розміщування, в якому за плату або безоплатно надають обмежену кількість місць; у цьому випадку всі одиниці розміщування (кімната, житло) є незалежні і їх займають туристи або господарі, які використовують це житло протягом обмеженого проміжку часу як другий будинок для відпочинку [4].

Важливою характеристикою фінансово-господарської діяльності КЗР є показник загальної вартості перебування всіх розміщених у закладах осіб.

$$pQ = p \cdot Q \quad (1)$$

де pQ - загальна вартість перебування всіх розміщених у закладах осіб протягом року

p - фактичні витрати розміщених на один ліжко-день (людино-день) у середньому за рік; (ціна за один ліжко-день (людино-день) або просто – ціна).

Q - кількість ночівель проведених розміщеними особами, людино-

днів (ліжко-днів для спеціалізованих засобів розміщування).

Показник загальної вартості перебування всіх розміщених осіб також доцільно аналізувати на основі трьохфакторної моделі:

$$pQ = p \cdot d \cdot O \quad (2)$$

або

$$pQ = \frac{pQ}{Q} \cdot \frac{Q}{O} \cdot O \quad (3)$$

У даній моделі чинниками вартості перебування виступають ціна за один людино-день (ліжко-день), тривалість перебування одного розміщеного та кількість розміщених.

Це класична мультиплікативна модель, у якій, при подальшому використанні ланцюгового методу вивчення впливу факторів, важливим є послідовність їх розташування. Так добуток будь-яких сусідніх двох факторів має представляти собою новий, більш складний фактор, який має реальний зміст. Крім того, знаменник попереднього фактора є чисельником наступного. Дана модель цим вимогам задовольняє. Добуток перших двох факторів являє собою вартість перебування одного розміщеного, а добуток другого та третього фактора - це кількість ночівель.

$$\frac{\sum p_1 Q_1}{\sum p_0 Q_0} = \frac{\sum p_1 d_1 O_1}{\sum p_0 d_1 O_1} \cdot \frac{\sum p_0 d_1 O_1}{\sum p_0 d_0 O_1} \cdot \frac{\sum p_0 d_0 O_1}{\sum p_0 d_0 O_0} \quad (4)$$

або

$$I_{pQ} = I_p \cdot I_d \cdot I_O \quad (5)$$

На основі таблиці 1 розрахуємо зведені індекси ціни, тривалості перебування та кількості розміщених осіб .

Динаміка показників діяльності КЗР України (юридичні особи)

Тип КЗР	Кількість розміщених, осіб		Ціна за один людино-день (ліжко-день), грн.		Тривалість перебування одного розміщеного		$p_1 d_1 O_1$, млн.грн.	$p_0 d_0 O_0$, млн.грн.	$p_0 d_1 O_1$, млн.грн.	$p_0 d_0 O_1$, млн.грн.
	2011	2014	2011	2014	2011	2014				
	O_0	O_1	p_0	p_1	d_0	d_1				
ГАЗР	3910183	2811129	435,6	489,5	2,5	2,5	3440,1	4258,2	3061,3	3061,3
СЗР	2639113	1463838	199,2	215,9	13,2	13,4	4235,0	6939,4	3907,4	3849,1
Разом	6549296	4274967	-	-	-	-	7675,1	11197,6	6968,7	6910,4

$$I_{pQ} = \frac{7675,1}{11197,6} = 0,685 \text{ або } 68,5\% (-31,5\%)$$

$$I_p = \frac{7675,1}{6968,7} = 1,101 \text{ або } 110,1\% (+10,1\%)$$

$$I_d = \frac{6968,7}{6910,4} = 1,008 \text{ або } 100,8\% (+0,8\%)$$

$$I_o = \frac{6910,4}{11197,6} = 0,617 \text{ або } 61,7\% (-38,3\%)$$

$$0,685 = 1,101 \cdot 1,008 \cdot 0,617$$

$$0,685 = 0,685$$

У 2014 році порівняно з 2011 роком в Україні загальна вартість перебування в колективних засобах розміщування зменшилась на 31,5%. Ціна за один людино (ліжко)-день перебування розміщених осіб зросла на 10,1%, тривалість перебування одного розміщеного по всім видам колективних засобів розміщування зросла на 0,8%, а кількість розміщених осіб знизилась на 38,3%.

Дана індексна модель дає змогу розрахувати абсолютний та відносний вплив факторів на зміну вартості перебування. Різниця між чисельником і знаменником відповідного індексу показує абсолютний вплив фактора, а відношення величини абсолютного впливу до базисного рівня вартості перебування – це характеристика відносного факторного приросту.

Результати відповідного аналізу й оцінки зміни в 2014 р. порівняно з 2011 р. вартості перебування в колективних засобах розміщування України – загальної, а також такої, що пояснюється впливом окремих чинників, представлені в таблиці 2.

Таблиця 2
Результати факторного аналізу мультиплікативної моделі загальної вартості перебування в КЗР України

Фактор	Факторний приріст у 2014 порівняно з 2011 роком	
	абсолютний, млн. грн.	відносний, %
Кількість розміщених	-4287,2	-38,3
Тривалість перебування одного розміщеного	58,3	0,5
Ціна за один людино(ліжко)-день	706,4	6,3
Усього	-3522,5	-31,5

Таким чином, у 2014 р. порівняно з 2011 р. загальна вартість перебування в колективних засобах розміщування України зменшилась на 3522,5 млн. грн. або на 31,5 %; у тому числі, за рахунок зменшення кількості розміщених – на 4287,2 млн. грн., або на 38,3 %, проте за рахунок зростання тривалості перебування одного розміщеного, загальна вартість перебування в КЗР збільшилась на 58,3 млн. грн., тобто на 0,5%, а за рахунок росту ціни за один людино-день (ліжко-день) вона збільшилась на 706,4 млн. грн. або на 6,3 %.

У статті представлено результати статистичного дослідження загальної вартості перебування в колективних засобах розміщування України. Висвітлено поняття «засоби розміщування» в сфері туризму та їх основні види. Визначено основну характеристику фінансово-господарської діяльності колективних засобів розміщування. Здійснено аналіз загальної вартості перебування розміщених у закладах осіб на основі трьохфакторної індексної моделі. Продемонстровано абсолютний та відносний вплив факторів на загальну вартість перебування розміщених осіб в закладах України.

Подальші дослідження мають стосуватися більш глибокого аналізу показника загальної вартості перебування у колективних засобах розміщування, як основи доходу туристичної сфери в Україні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Підгорний, А. З. Міжнародна статистика : навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко, О. П. Русєва. – Одеса : ОНЕУ, 2012. – 162 с.
2. Підгорний, А. З. Статистика туризму: навчальний посібник / А. З. Підгорний, О. Г. Милашко. – Одеса: ОНЕУ, 2014. – 204 с.
3. Милашко, О. Г. Статистичний аналіз стану та розвитку підприємств готельного господарства Одеської області / О. Г. Милашко // Науковий вісник. Одеський держ. екон. ун-т. Всеукраїнська асоціація молодих науковців. Вип. 13 (114). – Одеса, 2010. – С. 143-150.
4. Милашко, О. Г. Індексні моделі в статистиці колективних засобів розміщування / О. Г. Милашко // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики: матеріали третьої міжнар. наук.-практ. конф. (18-19 вересня 2014 р.). – Одеса: Атлант, 2014. – С. 126-127.
5. Милашко, О. Г. Статистичне оцінювання доходів і витрат домогосподарств за даними системи національних рахунків / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2008. – Вип. 30. - С. 247-253.
6. Милашко, О. Г. Сучасні тенденції секторального розподілу доходів в Україні / О. Г. Милашко // Формування ринкових відносин в Україні. – 2013. – № 9/1(148). – С. 48-51.
7. Милашко, О. Г. Колективні засоби розміщування як об'єкт статистичного вивчення / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень: зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2014. - Вип. 2 (53). – С. 202-206.
8. Милашко, О. Г. Статистичне оцінювання засобів розміщування Одеської області / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський нац. екон. ун-т. – Одеса, 2013. – Вип. 1 (48). – С. 264-270.
9. Підгорний, А. З. Статистика: навчальний посібник / А. З. Підгорний, І. Г. Готліб, К. В. Вітковська [та інші] / за ред.. А.З.Підгорного. - Одеса, 2013. – 106 с.
10. Семенова, К. Д. Регресійно-кореляційний аналіз і його використання в дипломних магістерських роботах / К. Д. Семенова // Проблеми та шляхи забезпечення якості економічної освіти в умовах євроінтеграції: матеріали наук.-метод. конф. (5 лютого 2015 р.). – Одеса: ОНЕУ, 2015. – С. 220-221.
11. Подгорный, А. З. Статистические методы – инструмент изучения социально-экономических процессов [Текст] / Историк-экономист С. Я. Боровой и проблемы современной истории экономики : монография / А. З. Подгорный, Е. В. Витковская, О. Г. Милашко и др. // – Одесса : Бахва, 2013. – С. 211-256.